

МІЖМУНІЦИПЛЬНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРИДУНАЙСЬКОГО ЕКОНОМІЧНОГО СУБРЕГІОНУ

Одним із наслідків глобалізації кінця ХХ - початку ХХІ століття стало включення регіонів окремої держави до конкурентних процесів як самостійних учасників. Можна констатувати перехід людства у нову „постглобальну” фазу розвитку, гаслом якої є „Мислити глобально, але діяти локально” [1]. Ефективне використання регіональної специфіки, яка виражається в унікальних природно-кліматичних, історичних, культурних, економічних особливостях певного регіону, стає визначальним чинником мінімізації негативних наслідків інтеграції у глобальну економіку. Феномен співвідношення глобального і локального в сучасній науковій літературі отримав назву „глокалізація” [2, с. 94].

В широкому розумінні конкурентоспроможність регіону – це здатність ефективно конкурувати із економічними суб’єктами відповідного рівня на національному та світовому ринках задля забезпечення збалансованого соціо-еколого-економічного розвитку за рахунок ефективного використання стійких конкурентних переваг даного регіону.

Конкретизуючи: конкурентоспроможність регіону – це продуктивність використання його ресурсів (насамперед трудових ресурсів і капіталу), яка результується у валовому регіональному продукті (ВРП) в розрахунку на душу населення. [3, с. 15]. Найбільш інтегральним показником конкурентоспроможності регіону і метою діяльності усіх державних і місцевих органів влади є рівень та якість життя населення, що і має бути покладено в основу визначення цього поняття.

У глобальному світі точками зростання і концентрації конкурентоспроможності стають субрегіональні формування, зокрема субрегіони, агломерації, конурбації. Ефективне управління у межах агломерації однозначно буде фактором підвищення конкурентоспроможності та зростання економіки.

На планеті до 2008 року сформувались 459 агломерацій з населенням понад одного мільйона чоловік, у яких проживає приблизно 40 % мешканців міст і 20 % всього населення планети [4]. В першій десятці агломерацій світу створюється одна десята світового ВВП [5]. Ця ж десятка володіє 10% всіх відвідувань міжнародних туристів. Дослідження міжнародної компанії "PricewaterhouseCoopers [6] показали, що у 2008 році на 100 найбільших міст світу (агломерацій) припадає 30% глобального ВВП. Очікується, що у найближчі 15 років цей процес

I МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
«Проблеми та перспективи інноваційного соціально-економічного розвитку
в умовах глобалізації: регіональний вектор», Ізмаїл - 2012

поглиблюватиметься і при цьому найвищі темпи зростання продемонструють агломерації країн, які сьогодні не входять до числа високорозвинених.

Перетворення регіонів на активних суб'єктів економічних відносин висуває нові вимоги до стратегії взаємодії місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування України.

Однією з форм горизонтальної взаємодії органів місцевого самоврядування задля спільного сталого розвитку в світі є міжмуніципальне співробітництво (партнерство). В зарубіжній літературі для означення цього терміну найчастіше використовується скорочення - ІМС (Intermunicipal cooperation). Міжмуніципальне співробітництво (партнерство) – це системна співпраця органів місцевого самоврядування базового рівня (громад, муніципій тощо) на суміжних територіях для вирішення спільних проблем задля покращення якості надання послуг населенню та підвищення конкурентоспроможності місцевої економіки.

Звичайно, людські поселення так чи інакше взаємодіяли між собою з прадавніх часів, але світовий досвід законодавчо встановленої горизонтальної взаємовигідної взаємодії місцевих органів влади налічує понад сто років, хоч перші приклади сягають ще часів французької революції кінця VIII ст., тобто часів, коли фактично з'явилися комуни («les communes»), що є фактично зародками територіальних громад у сучасному розумінні [7, с. 21]. Поява у французькому правовому полі поняття «les syndicats de communes», тобто міжкомунальних об'єднань (переклад наш – І.П.), відповідно до закону, прийнятого 22 березня 1890 року започаткувала юридичну можливість об'єднання ресурсів окремих французьких комун для реалізації певних спільних повноважень та здійснення відповідних спільних проєктів. Розвиток правового поля щодо питань взаємодії комун (територіальних громад) у Франції практично триває і до цього часу, пройшовши шлях від синдикатів комун (1890 рік) і далі, до «les communauté de communes» (або «спільноти комун») і «les communes urbaines», («об'єднань урбанізованих територіальних громад»), які з'явилися порівняно нещодавно, відповідно до законів від 31 грудня 1966 року про міські і приміські комуни та закону від 6 лютого 1992 року і мали можливість не лише об'єднувати повноваження і ресурси, але й утворювати їх спільні управлінські органи у певних галузях, і аж до реформи «les collectivités territoriales», («територіальних спільнот»), що розпочалась внаслідок глибокої адміністративно-територіальної реформи Франції у 1982 році (більш відома, як реформа деконцентрації і децентралізації). Черговий етап цієї реформи у Франції (2008-2014 рр.) триває і у даний час.

Ми навмисне показали детальний генезис цих процесів на прикладі Франції, щоб підтвердити сентенцію, що процес удосконалення системи адміністративно-територіального устрою та оптимізації взаємовідносин громад є неперервним і має відповідати реаліям та вимогам до ефективності економічних процесів, які відбуваються як у кожній окремій державі, так і у світі, оскільки, як ми зазначили вище, локальне тісно пов'язане з глобальним, і навпаки.

I МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
«Проблеми та перспективи інноваційного соціально-економічного розвитку
в умовах глобалізації: регіональний вектор», Ізмаїл - 2012

Система взаємодії та взаємовигідного партнерства між сусідніми громадами у тій чи іншій формі існує у правовому полі всіх країн світу, які відносимо до демократичних. Широко відомі поняття «metropolitane area», або метропольні округи, як особливі форми об'єднання сусідніх міських і приміських громад в США та Канаді, в Італії – це метропольні зони і т.д.

У Російській Федерації існує 5 видів муніципальних утворень межі і повноваження яких були встановлені лише нещодавно (в 2003-2005 рр.) у ході проведення муніципальної реформи, яка по суті була одночасно і адміністративною реформою і реформою адміністративно-територіального устрою. Отже, ці види муніципальних утворень є наступні:

- ✓ муніципальний район — об'єднує кілька міських і/або сільських поселень
- ✓ сільське поселення — один або декілька сільських населених пунктів
- ✓ міське поселення — одне місто чи селище міського типу з прилеглими населеними пунктами сільського або міського типу
- ✓ міський округ — міське поселення (місто), яке не входить до складу муніципального району
- ✓ внутрішньо міська територія міста федерального значення — частина території міста федерального значення (Москви і Санки-Петербурга).

Як правило, такі об'єднання громад є не лише формалізовані законодавчо на рівні конституційного права, а є також і складовою системи адміністративно-територіального устрою країни. У країнах ЄС останнім часом набули практичного значення принципи міжмуніципального співробітництва і на рівні транскордонної співпраці, коли деякі функції органу місцевого самоврядування однієї країни допомагає виконувати муніципалітет, що розташований на території сусідньої країни. Найчастіше це спільні проекти, що стосуються громадського транспорту, постачання питної води, очищення стоків, проектів розвитку туристичної інфраструктури. Відомі приклади, коли створюються спільні агенції місцевого розвитку, комунальні підприємства і навіть спільні відділи економічного розвитку відповідних мерій.

Світовий досвід показує, що найбільше спільних довготривалих проектів у суміжних громадах виникає у сфері формування єдиної системи громадського транспорту, охорони правопорядку та техногенної безпеки громадян (в країнах, де ці сфери належать до самоврядних повноважень), комунального господарства й інженерної інфраструктури (у першу чергу, постачання питної води, водовідведення та утилізація і переробка твердих побутових відходів, утримання доріг), планування просторового розвитку, формування спільних рекреаційних зон і туристичних маршрутів, створення спільних агенцій місцевого економічного розвитку, спільних дозвільних центрів для бізнесу, система організації дозвілля мешканців та спортивних заходів тощо.

Наведемо простий приклад. Невеликі громади А,В,С знаходяться одне від одного на відстані досяжності громадським транспортом у межах однієї години. Чи є сенс (і можливість) у кожному з цих міст будувати окремий власний історичний музей, сучасний сміттєпереробний завод, аеропорт, зоопарк, аквапарк, цирк і т.п., чи можливо синхронізувати власну містобудівельну документацію і,

I МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
«Проблеми та перспективи інноваційного соціально-економічного розвитку
в умовах глобалізації: регіональний вектор», Ізмаїл - 2012

очевидно доцільно, спільно реалізувати ці проекти із взаємною вигодою. Звичайно, необхідно, щоб такі спільні проекти базувались на основі стратегічних планів розвитку, які мають бути погоджені цими громадами та «досліджені на ефективність». Глибокий аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду міжмуніципального співробітництва дається в [8].

Ці приклади аргументовано доводять, що держави, прагнучи вищого рівня конкурентоспроможності у глобалізованому світі, намагаються досягти вищого рівня конкурентоспроможності своїх адміністративно-територіальних одиниць, шляхом реформування і оптимізації їх взаємовідносин, проведення не тільки економічних, а й адміністративно-територіальних реформ, зокрема й задля підвищення ефективності на рівні локального управління.

Таким чином, суть міжмуніципального співробітництва полягає у першу чергу в практичному застосуванні відомих економічних принципів і підходів, зокрема агломераційного і масштабних ефектів, які дозволяють досягти вищого рівня ефективності, продуктивності та синергії системи, а отже зрештою і вищої конкурентоспроможності.

В Україні питання горизонтальної взаємодії органів місцевого самоврядування, зокрема у сфері економіки, сьогодні ще не набуло глибокого практичного змісту, хоча де-факто, існує у законодавчому полі. Процитуємо ч. 2. Ст. 142 Конституції України : «Територіальні громади сіл, селищ і міст можуть об'єднувати на договірних засадах об'єкти комунальної власності, а також кошти бюджетів для виконання спільних проектів або для спільного фінансування (утримання) комунальних підприємств, організацій і установ, створювати для цього відповідні органи і служби». Отже, в Україні правові норми існують, проте де-факто, констатуємо практичну відсутність належної взаємодії суміжних органів місцевого самоврядування і місцевої виконавчої влади та іноді навіть наявну конфронтацію, що зумовлена як об'єктивними причинами: недосконалістю чинного законодавства, зокрема адміністративно-територіального устрою, та розподілу відповідних повноважень, так і суб'єктивними: політичним і місцевим егоїзмом локальних еліт, які стають перешкодами на шляху економічного розвитку.

Законодавчу базу міжмуніципального співробітництва, крім вище наведеної ст. 142 Конституції України складають: Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» (№ 163-XIV від 06.10.98, ст.ст.1, 2, 6), Закон України «Про асоціації органів місцевого самоврядування» (№ 2456-VI від 08.07.2010), Бюджетний кодекс України (№ 2456-VI від 08.07.2010, ст.ст. 92, 93б, 101), Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо стимулювання міжрегіональної співпраці, кооперації та інтеграції» (№896-р від 21.09.2011). Зазначимо, що у прийнятому в липні 2010 року Бюджетному кодексі є поняття «об'єднання територіальних громад, створених відповідно до закону», проте даний закон ще не прийнято Верховною Радою України. Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про утворення робочої групи з питань удосконалення територіальної організації влади та місцевого самоврядування № 169 від 29 лютого 2012 р. створено робочу групу з питань удосконалення територіальної організації влади та

I МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
«Проблеми та перспективи інноваційного соціально-економічного розвитку
в умовах глобалізації: регіональний вектор», Ізмаїл - 2012

місцевого самоврядування в Україні, яка є тимчасовим допоміжним органом Кабінету міністрів України. Серед основних її завдань – сприяння забезпеченню координації дій органів виконавчої влади з питань удосконалення територіальної організації влади та місцевого самоврядування, підготовка узгоджених пропозицій, визначення шляхів і механізмів вирішення проблемних питань, що виникають під час реалізації державної політики у зазначеній сфері, удосконалення нормативно-правової бази з відповідних питань тощо. Головою робочої групи є міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства.

Фактично початок практичної міжмуніципальної співпраці в Україні був закладений ще Указом Президента України № 952/2002 від 28 жовтня 2002 року, яким було започатковано Всеукраїнський конкурс проектів та програм розвитку місцевого самоврядування, де ряд громад могли б об'єднувати свої ресурси разом з ресурсами, отриманими від держави для досягнення певних спільних цілей. Подальший розвиток ці положення набули у Постанові КМУ від 18 січня 2003 р. № 64 «Про затвердження Положення про Всеукраїнський конкурс проектів та програм розвитку місцевого самоврядування». Більшість територіальних громад, які об'єднувались для участі в цьому конкурсі, справді досягали певних результатів реалізуючи спільний проект, але після завершення його реалізації нові спільні проекти, що мали б реалізовуватись вже без державної підтримки, як правило, не виникали і така взаємодія припинялась. При цьому, процес глибоких системних змін ні на рівні розвитку регіонального управління, ні місцевого економічного розвитку не відбувся.

Загалом, можна вважати, що першою спробою налагодити системні горизонтальні зв'язки між суміжними громадами на рівні права був так званий «Ірпінський експеримент», що здійснювався в Київській області у межах міста Ірпінь і селищ Буча, Ворзель, Гостомель, Коцюбинське, які фактично складаючи єдину господарсько-управлінську систему керувались п'ятьма різними органами самоврядування. У квітні 2001 року було ухвалено Закон України «Про державно-правовий експеримент розвитку місцевого самоврядування в місті Ірпені, селищах Буча, Ворзель, Гостомель, Коцюбинське Київської області» і, згодом, Верховна Рада знову повернулася до цієї проблеми, затвердивши своєю постановою склад координаційно-спостережної ради державно-правового експерименту розвитку місцевого самоврядування в Ірпінському регіоні. Однак, через ряд причин, як об'єктивного так і суб'єктивного характеру, даний експеримент практично був зупинений через після наступних виборів 2002 року, по-суті не виконавши основних поставлених завдань стати моделлю для налагодження нової моделі співпраці громад задля їх спільного економічного розвитку.

Новий етап розвитку вищеописаних процесів став можливим після прийняття Закону України «Про асоціації органів місцевого самоврядування», в якому дається наступне визначення: **асоціації органів місцевого самоврядування** та їх добровільні об'єднання (далі - асоціації) - добровільні неприбуткові об'єднання, створені органами місцевого самоврядування з метою більш ефективного

I МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
«Проблеми та перспективи інноваційного соціально-економічного розвитку
в умовах глобалізації: регіональний вектор», Ізмаїл - 2012

здійснення своїх повноважень, узгодження дій органів місцевого самоврядування щодо захисту прав та інтересів територіальних громад, сприяння місцевому та регіональному розвитку.

Слід відмітити, що подібна асоціація не є новим адміністративно-територіальним утворенням – це приклад міжмуніципального співробітництва органів місцевого самоврядування. Правове регулювання на території громад кожного із членів Асоціації здійснюється у відповідності до законодавства України. Асоціація як організаційна структура здійснює лише координаційну функцію та не має власних повноважень, а відповідно не підміняє органи місцевої влади, які діють на території кожного із її членів. Напрями співробітництва в рамках асоціації включають до себе: проведення заходів, спрямованих на створення сприятливих умов для розвитку промисловості та підприємництва в субрегіоні, координацію дій, спрямованих на зростання економічного потенціалу субрегіону, розвиток продуктивних сил и вирішення соціальних проблем, співробітництва з питань залучення інвестицій, а також інші заходи, спрямовані на досягнення спільних цілей.

В Україні вже є досвід об'єднання зусиль громад органів місцевого самоврядування адміністративних районів та міст задля реалізації стратегій розвитку субрегіонів. Зокрема, п'ять міст Донецької області 24 січня 2011 року підписали Декларацію про створення Союзу (асоціації) міст промислової агломерації „Северный Донбасс”, який є поки що єдиним подібним союзом в Україні, де така співпраця має потужну і системну організаційну основу, що базується на принципах вищеназваного закону. Дана Асоціація ставить за мету науково-технічний розвиток, модернізацію економіки, поглиблення соціальних та культурних зв'язків. Дану агломерацію позиціонують як базу для розвитку важкого машинобудування в Україні – однієї із задач неоіндустріалізації економіки України. Проте, для реалізації даного пілотного проекту необхідне спеціальне рішення Кабінету Міністрів України. Адаптація досвіду цього проекту до специфіки інших регіонів України забезпечить точкове інвестування в ті галузі, що зможуть забезпечити технологічне зростання "пов'язаних" галузей.

Ще одним прикладом успішного міжмуніципального співробітництва є Центрально-Луганський субрегіон, в рамках якого діє Координаційна рада з економічного розвитку. На березень 2012 року заплановано презентацію Агентства регіонального розвитку Центрально-Луганського субрегіону для міських голів пілотних міст та лідерів бізнесу.

Позитивний досвід партнерської співпраці на субрегіональному рівні мають і територіальні громади міст Каховка, Нова Каховка, Берислав та районів, що їх «оточують»: Каховського та Бериславського, які у 2009 році утворили «віртуальний» субрегіон «Таврія». Це перший приклад в Україні, коли територіальні громади трьох міст і двох районів спільно розробили єдиний стратегічний план розвитку та затвердили його на сесіях рад. Ці громади утворили спільне агентство субрегіонального розвитку, яке допомагає усім громадам субрегіону проводити спільні промоційні заходи, залучати інвестиції, опікується розміщенням зовнішньої реклами тощо. Ці

I МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
«Проблеми та перспективи інноваційного соціально-економічного розвитку
в умовах глобалізації: регіональний вектор», Ізмаїл - 2012

громади співпрацюють на основі спільно підписаного договору про співпрацю (протоколу про наміри) без утворення спільної асоціації органів місцевого самоврядування.

На сьогодні Інститутом проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України спільно із проектом міжнародної технічної допомоги Агентства США (USAID) «Локальні інвестиції та національна конкурентоспроможність» (ЛІНК) розроблено стратегічні плани підвищення конкурентоспроможності та економічного розвитку для двох субрегіонів в Одеській області – Одеської агломерації, до складу якої увійшли міста Одеса, Іллічівськ, Теплодар, Южне та Біляївський, Комінтернівський і Овідіопольський райони Одещини (Стратегію затверджено Одеською обласною радою у серпні 2010 р.) [9] та Придунайського економічного субрегіону, який об'єднує м. Ізмаїл, Болградський, Ізмаїльський, Кілійський, Ренійський райони Одеської області [10]. Існує перспектива формування й інших субрегіонів в рамках Одеської області, серед яких Нижній Дністер, Північ і Північний-Схід.

З метою визначення пріоритетних напрямів розвитку Придунайського економічного субрегіону спільно із проектом «ЛІНК» USAID впродовж липня-серпня 2011 року експертним комітетом, до якого увійшли представники регіональної влади, бізнесу, громади та науки з усіх адміністративно-територіальних одиниць Придунайського субрегіону, були виявлені основні критичні питання та головні галузі Стратегії розвитку Придунав'я, зокрема:

критичні питання:

- залучення інвестицій та розвиток інженерної інфраструктури;
- розвиток бізнес інфраструктури та малого і середнього підприємництва;
- розвиток системи управління, інновацій та людських ресурсів;

головні галузі:

- агропромисловий комплекс і переробка сільськогосподарської продукції;
- транспорт і логістика;
- туризм;
- металообробка і судноремонт.

Аналіз соціально-економічного стану субрегіону загалом демонструє не надто втішні тенденції. Економіка субрегіону наближається до депресивної і, якщо не здійснювати жодних кроків, направлених на забезпечення планового стійкого розвитку - ситуація «самопливом» дійде до справді глибоко депресивної.

І МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
«Проблеми та перспективи інноваційного соціально-економічного розвитку
в умовах глобалізації: регіональний вектор», Ізмаїл - 2012

Одним із дієвих інструментів реалізації Стратегічного плану підвищення конкурентоспроможності та економічного розвитку Придунайського економічного субрегіону виступає міжмуніципальне співробітництво. З метою досягнення цілей Стратегічного плану вбачається за доцільне створення Субрегіональної асоціації органів місцевого самоврядування «Придунав'я».

Створення Субрегіональної асоціації «Придунав'я» ставить за мету подолання суттєвих диспропорцій соціально-економічного розвитку регіонів та адміністративних районів Українського Придунав'я; забезпечення координації між громадами органів місцевого самоврядування адміністративних районів та міст у вирішенні спільних проблем. Протягом 2004-2011 років виконувалася програма Програми комплексного розвитку Українського Придунав'я на 2004-2011 роки, проте за рішенням Комісії Рахункової палати України з 11 основних заходів, що були заплановані в програмі, реалізований був лише 1. За висновком озвученим в ході перевірки виконання Програми причиною цього стало: відсутність належної організації та контролю за їх виконанням. Субрегіональна асоціація «Придунав'я» покликана координувати, по-перше, інноваційну діяльність, по-друге, виконання спільних соціально-економічних проектів субрегіону завдяки врахуванню позиції влади, бізнесу, науки та громад.

Принципи формування субрегіональної асоціації «Придунав'я»:

- міжмуніципальне співробітництво: забезпечить активізацію співробітництва між громадами органів місцевого самоврядування адміністративних районів та міст субрегіону у вирішенні спільних соціо-еколого-економічних проблем;
- державно-приватне партнерство: забезпечить залучення підприємницького капіталу до перспективних для субрегіону проектів;
- кластерний підхід до формування „точок росту”: забезпечить співробітництво бізнесу, науки та влади в пріоритетних для субрегіону сферах.

Пропонується наступна програма проведення економічного експерименту з формування Субрегіональної асоціації «Придунав'я», своєрідна «Дорожня карта» розвитку Асоціації, передбачає наступні заходи: Затвердження Стратегічного плану підвищення конкурентоспроможності та економічного розвитку Придунайського субрегіону, розробленого спільно із проектом ЛІНК «Локальні інвестиції та національна конкурентоспроможність», фінансованим Агентством США з міжнародного розвитку (USAID); Підписання Меморандуму взаємопорозуміння між учасниками САП; Розробка та підписання уставних документів; Державна реєстрація Асоціації; Розробка сценарію розвитку субрегіону до 2020 року із урахування пріоритетів та заходів, визначених в Стратегії Європейського Союзу для Дунайського регіону, державних стратегій та Стратегії економічного та соціального розвитку Одеської області до 2020 року, Стратегічному плані

I МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
«Проблеми та перспективи інноваційного соціально-економічного розвитку
в умовах глобалізації: регіональний вектор», Ізмаїл - 2012

підвищення конкурентоспроможності та економічного розвитку Придунайського економічного субрегіону.

Очікувані результати: такий підхід, заснований на міжнародному досвіді, забезпечить синергетичний ефект від комплексного та узгодженого підходу до соціо-еколого-економічного розвитку субрегіону та сприятиме:

- подоланню надмірних диспропорцій соціально-економічного розвитку в рамках субрегіону;
- підвищенню конкурентоспроможності субрегіону;
- підвищенню ефективності використання бюджетних коштів;
- залученню додаткових державних та іноземних інвестицій, представників ділових кіл до реалізації перспективних планів розвитку Придунав'я;
- підвищенню якості життя населення;
- формування Придунайського інноваційного ринку;
- розробка моделі регіональної програми імпортозаміщення;
- розробка сучасної моделі підготовки та перепідготовки висококваліфікованих кадрів для галузей спеціалізації субрегіону;
- розвиток сучасної транспортно-логістичної системи;
- модернізація АПК;
- розвиток унікального Придунайського туристично-рекреаційного комплексу.

Досвід проведення даного експерименту представлятиме інтерес для інших регіонів та субрегіонів України.

Література:

1. Pollifroni M. Globalization and Glocalization: an Epistemological Analysis [Електронний ресурс] / M. Pollifroni // *Economia Aziendale Online* – 2006. -№ 3. - Режим доступу: www.ea2000.it.
2. Шавкун І. Г. Менеджмент XXI століття: колізія між глобалізацією і регіоналізацією / І. Г. Шавкун // *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. – 2008. – №35. – С. 90-99.
3. Конкурентоспроможність регіонів України: стан і проблеми: робочі матеріали до круглого столу 28 травня 2008 р. – Київ: Український центр економічних і політичних досліджень ім. Олександра Разумкова. – 2008. – 56 с.
4. Слука Н. Глобальные города / Н. Слука // *Эксперт*. – 2008. – №15 (604). - С. 68 – 74; *Глобальный город: теория и реальность* / [под ред. Н.А. Слуки]. - М.: ООО «Аванглион», 2007. - 243 с.
5. Константинов С. Особенности национальной агломерации [Електронний ресурс] / Сергей Константинов // *Российская газета - Федеральный выпуск*. - 2008. - № 4748. - Режим доступу: <http://www.rg.ru/2008/09/11/baturina.html>. – Назва з екрану.
6. Emerging market city economies set to rise rapidly in global GDP rankings says Pricewaterhouse Coopers LLP [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.pwc.com/gx/en/press-room/2009/largest-city-economies-uk.jhtml>. – Назва з екрану.
7. P.Bodineau, M.Verpeaux. “La cooperation locale et regionale”, PUF, coll. “Que sais-je ?” №3374, Presses Universitaires de France, 1998, P. 128.
8. Посібник «Розвиток міжмуніципального співробітництва: вітчизняний та зарубіжний досвід» / Р. Герцог, А.К. Гук, В.О. Купрій, Е.Р. Рахімкулов, В.В. Толкованов. – Київ, Видавництво «Крамар», 2011, 249 с.
9. Стратегічний план підвищення конкурентоспроможності та економічного розвитку Одеського субрегіону // Розроблено експертним Комітетом зі стратегічного планування економічного розвитку за підтримки американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (АМР США) в рамках проекту "Локальні інвестиції та національна конкурентоспроможність" / Рішення Одеської обласної ради №215-VI від 26 серпня 2011 року «Про затвердження стратегічного плану підвищення конкурентоспроможності та економічного розвитку Одеської агломерації (субрегіону)». – 2010. – 72 с.
10. Стратегічний план підвищення конкурентоспроможності та економічного розвитку Придунайського економічного субрегіону // Розроблено експертним Комітетом зі стратегічного планування економічного розвитку за підтримки американського народу, наданій через Агентство США з міжнародного розвитку (АМР США) в рамках проекту "Локальні інвестиції та національна конкурентоспроможність". – 2011. – 70 с.

I МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЯ
«Проблеми та перспективи інноваційного соціально-економічного розвитку
в умовах глобалізації: регіональний вектор», Ізмаїл - 2012